

**Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики» Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «Фаховий музичний
коледж» КЗВО «Дніпровська
академія музики» ДОР»

 Олена ПОТОЦЬКА
«29» серпня 2025 року

**СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ФОРТЕПІАНО»**

Освітньо-професійний ступінь – Фаховий молодший бакалавр

Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність – В5 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма – «Музичне мистецтво»

**Дніпро
2025**

АНОТАЦІЯ КУРСУ. Курс «Спеціалізоване фортепіано» спрямований на формування всебічної професійної підготовки музиканта через розвиток піаністичних навичок, пізнання інструменту та його можливостей, що сприяє опануванню музично-теоретичних, музично-історичних та фахових дисциплін, роботи з музичною літературою та подальшого застосування у практичній діяльності за спеціальністю. Особлива увага приділяється технічній майстерності, виконавській виразності, сценічному артистизму та розвитку творчої індивідуальності, що дозволяє інтегрувати набуті знання у педагогічну, наукову та виконавську практику.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах цього курсу здобувачі освітньо-професійного ступеню «Фаховий молодший бакалавр» формують інтегральну, загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво».

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері музичного мистецтва або у процесі навчання, що вимагає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, історії мистецтва, музичного виконавства та педагогіки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 2 Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.

СК 3 Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній//організаційно-творчій діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 12 Здатність здійснювати міжособистісну та соціальну взаємодію для досягнення професійних цілей.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої/педагогічної/організаційно-творчої діяльності перед аудиторією.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Для здобувачів на основі базової середньої

освіти: кількість кредитів ЄКТС — 14, Курси I — IV, Семестри I — VIII, загальний обсяг — 420 годин, з них індивідуальних — 294 годин, самостійних — 126 годин. Для здобувачів на основі повної загальної середньої освіти: кількість кредитів ЄКТС — 11, Курси I — III, Семестри I — VI, загальний обсяг — 330 годин, з них індивідуальних — 218 годин, самостійних — 112 годин.

МЕТОЮ навчальної дисципліни «Спеціалізоване фортепіано» є формування у здобувачів вмінь та навичок професійної роботи з музичними творами: піаністичні засоби реалізації музичного твору; сценічний артистизм; жанрово-стильові особливості виконавства та набуття комплексних теоретичних знань, необхідних майбутньому фахівцю – викладачу закладів початкової мистецької освіти.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

Після закінчення курсу здобувач фахової передвищої освіти повинен вміти:

РН 3 Грати на музичному інструменті/співати артистично, технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору відповідно до його стильових особливостей.

РН 5 Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити.

РН 6 Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/організаційно-творчої діяльності (відповідно до освітньо-професійної програми).

РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

РН 17 Презентувати результати власної мистецької діяльності з метою забезпечення особистісної конкурентоспроможності на ринку праці.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНИЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Навчальна дисципліна «Спеціалізоване фортепіано» вивчається з першого семестру першого курсу та є складовою частиною циклу професійної та практичної підготовки фахівців. Дана навчальна дисципліна є вибірковою та логічно доповнює засвоєння обов'язкових фахових дисциплін «Фах», «Історія музики», «Аналіз музичних творів», «Клас ансамблю», «Курс підготовки сучасного педагога».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Дисципліна «Спеціалізоване фортепіано» реалізується у вигляді індивідуальних занять та самостійної роботи здобувачів фахової передвищої освіти. Протягом періоду вивчення дисципліни «Спеціалізоване фортепіано» застосовуються наступні напрямки

роботи: аналіз нотного тексту, вивчення та опанування музичного твору, аналіз технічних складнощів, жанрово-стильових аспектів та підготовка презентації музичних творів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Метод індивідуального навчання; вербальний та наочний методи, опрацювання дискусійних питань; метод жанрово-стильового аналізу; методи слухової атрибуції; сенсорно-моторний метод, індуктивний та дедуктивний методи.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ. За час навчання здобувачі опрацьовують такі завдання як: гра гамм та вправ, читання з листа, складання анотацій та вивчення програм за визначеним планом із врахування індивідуальної освітньої траєкторії.

ВИМОГИ.

I Семестр

Поліфонічний твір, твір великої форми(соната віденських класиків), етюд, твір композитора епохи романтизму.

II Семестр

Поліфонічний твір, твір великої форми(соната віденських класиків), етюд, твір українського композитора.

III Семестр

Поліфонічний твір, твір старовинної сонатної форми, етюд, та твір композитора від романтизму до сучасності.

IV Семестр

Поліфонічний твір, твір великої форми віденських класиків, Ф. Мендельсон Пісня без слів, твір українського композитора.

V Семестр

Поліфонічний твір, етюд, твір великої форми, п'єса композитора від романтизму до сучасності.

VI Семестр

Поліфонічний твір, твір великої форми, етюд, п'єса композитора від романтизму до сучасності.

VII Семестр

Поліфонічний твір, твір великої форми, п'єса композитора від романтизму до сучасності.

ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. Вивчення дисципліни передбачає проведення поточного, семестрового та підсумкового контролю.

Поточний контроль відбувається у формі публічного виконання запланованої програми.

Семестровий контроль проводиться з метою визначення результатів навчання та здійснюється наприкінці кожного семестру в терміни, що встановлені навчальним планом. У разі виконання всіх затверджених планом завдань відбувається належне оцінювання.

Підсумковий контроль проводиться в останньому семестрі (у формі екзамену) в терміни, що встановлені навчальним планом. У разі виконання всіх затверджених планом завдань відбувається належне оцінювання.

ПОЛІТИКА КУРСУ («Правила гри»). Курс передбачає індивідуальну та самостійну роботу. Середовище на занятті є творчим, відкритим з елементами виключно конструктивної критики. Усі поточні та передбачені програмою завдання повинні бути виконані у повному обсязі та своєчасно. Пропуски занять здобувачем припустимі тільки з поважних причин.

Рекомендована література

Основна:

1. Гаркуша Л., Економова О. Професійний розвиток студентів університету у класі спеціального інструмента (фортепіано). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 66. Т. 1. С. 220–225.
2. Касьяненко Л. О. Класифікація фортепіанних штрихів як теоретичний інструмент освоєння піанізму. *Південноукраїнські мистецькі студії*. Наук. журнал. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022, № 1.
3. Кулікова С. В. Проблемно-пошукові методи навчання в класі основного музичного інструменту (фортепіано). *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. 2021. Вип. 199. С. 125–129.
4. *Загальне та спеціалізоване фортепіано: концертно-виконавський та дидактичний аспекти*. Матеріали регіональної науково-практичної конференції, 19 лют. 2019 р. / упоряд. З.С. Жмуркевич, Н.М. Посікіра-Омельчук. Львів: ЛНМА ім. М.В. Лисенка, 2019. 86 с.

5. *Новітні методики та гуманістичний підхід в сучасній музичній освіті*: зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-метод. конференції 17-18 лютого 2023 р. / Дніпровська академія музики, 2024. 69 с.

Додаткова:

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано): навч.-метод. посіб. Київ: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2013. 100 с.
2. Жигінас Т.В. Методичні засади підготовки майбутніх учителів музики до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2007. 220 с.
3. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (XIV–XVIII ст.). Тернопіль: СМП «Астон», 1998. 299 с.
4. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано) XIV–XVIII ст. Тернопіль: СМП «АСТОН», 1998. 300 с.
5. Лісовий В.А., Мельничук Я.М., Бойчук І.І. Основний музичний інструмент (фортепіано): навч.-метод. посіб. Чернівці: Рута, 2007. 69 с.
6. Некрасов Ю. Комплексне навчання гри на фортепіано: навч.-метод. посіб. Одеса: Астропринт, 2000. 148 с.
7. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки: метод. посіб. Тернопіль: СМП «Астон», 2000. 68 с.
8. Склярів О.Д. Методика викладання курсу фортепіано (формування і розвиток виконавських навичок учнів): навч. посіб. Харків: ХДАК, 2002. 192 с.
9. Фоміна Т.М. Стильові принципи фортепіанного виконання і можливості індивідуальної виконавської інтерпретації. Одеса: Астропринт, 2014. 136 с.
10. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка: [для студ. вищ. навч. закл.]. Вид. 2-ге, допов. Київ: ДАКККиМ, 2008. 263 с.
11. Українська музична енциклопедія. Видання ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2008–2016.
12. Щербініна О. Актуальні проблеми сучасної фортепіанної освіти. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету, 2006, №9.
13. Гат Й. Техника фортепьянной игры. Будапешт: Атэнэум, 1967. 244 с.
14. Alan Fraser. The Craft of Piano Playing: A New Approach to Piano Technique. Lanham, Maryland, and Oxford, 2003. 376 p.

15. Bree M. Die Grundlage der Methode Leschetizky. Translated by Dr. T. H. Baker. New York, 1902. 98 p.
16. Czerny C. Piano Forte School, op. 500, 3 volumes. London: R. Cocks, 1839. 130 p.
17. Gyorgy Sandor. On Piano Playing: Motion, Sound and Expression. Schirmer Books, Macmillan Co., New York; Collier Macmillan Publishers, London. Без року видання (серед. XX ст.), 121 p.
18. Відео лекції: Malcolm Bilson — <https://surli.cc/rsjglt>, Robert Levin — <https://surli.lu/rbmkl>, Andras Schiff — <https://www.youtube.com/watch?v=2KRpwgBlrq0>

Інформаційні ресурси

1. Дніпропетровська обласна універсальна бібліотека – www.libr.dp.ua
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
3. Україніка наукова: національна реферативна база. URL: <https://ube.nlu.org.ua/>
4. Index Copernicus. URL: <http://journals.indexcopernicus.com/>
5. Scopus: база даних. URL: <https://www.scopus.com/>
6. Web of Science: база даних. URL: <https://web.archive.org/>
7. Українська музична енциклопедія. Видання ІМФЕ ім М. Т. Рильського НАН України. К., 2008-2016.
8. Відео лекції: Malcolm Bilson. <https://surli.cc/rsjglt>, Robert Levin. <https://surli.lu/rbmkl>, Andras Schiff <https://www.youtube.com/watch?v=2KRpwgBlrq0>.